

28/5/2009
Αριθμ. Πρωτ.:15774/2008
Ειδ. Επιστήμονας: Κ. Μπαρτζελιώτης ☎ 210 72 89 701
Βοηθ. Επιστήμονας: Αργ. Τζώρτζη ☎ 210 7289783

Προς
ΟΑΕΕ
(για την ΤΔΕ)
Πειραιώς 46-48
Αθήνα ΤΚ 104 36

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Σταδίου 29
105 59 Αθήνα

2. Κύριο **

ΘΕΜΑ: Απόρριψη αιτήματος για σύνταξη γήρατος του κ. **, πατέρα τέκνου με αναπηρία.

Σχετ.: α) Η υπ' αριθμ. **/07 αίτηση του κυρίου **
β) Η υπ' αριθμ. ** της ** απόφαση του Δ/ντή του ΟΑΕΕ (Κέντρου Αθηνών) επί της ως άνω αίτησης.
γ) Η από ** ένσταση ενώπιόν σας του κ. **.

Ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣΤΠ) παρέλαβε και εξετάζει τη με ΑΠ 15774/2008 αναφορά από τον κύριο **, ασφαλισμένου του Ταμείου σας. Με την εν λόγω αναφορά, ο κ. ** διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι με την υπ' αριθμ. ** της ** απόφαση του Δ/ντή του ΟΑΕΕ (Κέντρου Αθηνών) απερρίφθη η υπ' αριθμ. ** αίτησή του με την οποία ζητούσε να λάβει σύνταξη γήρατος ως γονέας τέκνου με αναπηρία. Ως λόγοι απόρριψης της εν λόγω αίτησης αναφέρονται αφενός ότι αυτή υποβλήθηκε πριν την έναρξη ισχύος του άρθρου 140του Ν. 3655/2008 και αφετέρου ότι η σύζυγος του κυρίου ** δεν ήταν πλέον ασφαλισμένη καθότι είχε υποβάλει στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ την υπ' αριθμ. ** /2008 αίτηση για σύνταξη γήρατος.

Εν όψει της επικείμενης εξέτασης από την Επιτροπή σας της από ** ένστασης που άσκησε ο κ. ** κατά της ως άνω απόφασης και δεδομένου ότι παρήλθε χρονικό διάστημα πέραν του τριμήνου από την άσκηση αυτής (κατά το οποίο ο ΣΤΠ όφειλε να απέχει από κάθε παρέμβαση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 § 4 του Ν. 3094/2003), θα θέλαμε να επισημάνουμε τα εξής:

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η § 6 του άρθρου 61 του Ν. 3518/2006 (ΦΕΚ 272 τ. Α' /2006) αντικατέστησε το πρώτο εδάφιο της § 4 του άρθρου 5 του Ν. 3232/2004 (ΦΕΚ 48 τ. Α' /2004) ορίζοντας ότι:

«Μητέρες ανάπηρων τέκνων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, καθώς και σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό 80% και άνω, εφόσον έχουν διανύσει τουλάχιστον δεκαετή έγγαμο βίο, ασφαλισμένοι σε φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών εργασίας ή 25 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση.»

Ακολούθως, το άρθρο 140 του Ν.3655/2008 (ΦΕΚ 58 τ. Α΄/2008) προσέθεσε στην § 4 του άρθρου 5 του Ν. 3232/2004 τα ακόλουθα εδάφια:

«Το δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις ανωτέρω προϋποθέσεις μπορεί να ασκηθεί από τον ασφαλισμένο πατέρα, αν η ασφαλισμένη μητέρα δεν το ασκήσει ή αυτή έχει αποβιώσει. Για την άσκηση του δικαιώματος αυτού από τον ασφαλισμένο πατέρα, πρέπει να προηγηθεί η υποβολή, από την εν ζωή μητέρα, υπεύθυνης δήλωσης προς τον αρμόδιο φορέα ότι δεν πρόκειται αυτή να ασκήσει το δικαίωμα συνταξιοδότησης. [...]»

Ωστόσο, από πλευράς νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ), είναι εμφανής τα τελευταία χρόνια η τάση εξομοίωσης των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης που τίθενται από τον κοινό νομοθέτη κατά διάφορο τρόπο ανάλογα με το φύλο. Η εξομοίωση αυτή έχει ως βάση την αρχή της ισότητας των φύλων που καθιερώνεται με τα άρθρα 4 § 2 και 116 του Συντάγματος και εκφράζεται με την εφαρμογή ευνοϊκών ρυθμίσεων που έχουν τεθεί από τον κοινό νομοθέτη αποκλειστικά υπέρ των γυναικών και στους άνδρες ή, αντίστροφα, με τη μη εφαρμογή δυσμενών ρυθμίσεων που ο κοινός νομοθέτης έθεσε αποκλειστικά σε βάρος των ανδρών. Ενδεικτικά:

- Με την υπ' αριθμ. 3088/2007 απόφαση της Ολομέλειας του ΣΤΕ έγινε κατά πλειοψηφία δεκτό ότι η ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία οι γυναίκες ασφαλισμένες του Ταμείου Νομικών συνταξιοδοτούνται μετά από 25ετή υπηρεσία, χωρίς άλλη προϋπόθεση, ενώ οι άντρες πρέπει να έχουν συμπληρώσει και το 60ο έτος της ηλικίας τους (άρθρο 17 § 1 του Ν. 4114/1960), εισάγει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών και ως εκ τούτου αποτελεί αδικαιολόγητη διάκριση επί του φύλου, αντικείμενη στο σύνταγμα. Περαιτέρω, η εν λόγω απόφαση αναφέρει ότι «..., εν όψει της αντιθέσεως προς τα άρθρα 4 παρ. 1 και 116 του Συντάγματος της προσθέτου προϋποθέσεως του ορίου ηλικίας των 60 ετών που τάσσεται μόνο για τους άρρενες ασφαλισμένους του Ταμείου, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει χρόνο ασφαλίσεως 25 ετών, εν όψει δε ότι στις λοιπές περιπτώσεις συνταξιοδοτήσεως που προβλέπονται στο άρθρο 17 παρ. 1 του Ν.Δ. 114/1960, ουδεμία διαφορετική μεταχείριση υφίσταται μεταξύ ανδρών και γυναικών ασφαλισμένων, θα πρέπει,

περαιωμένης της προσθέτου προϋποθέσεως του ορίου ηλικίας και οι άνδρες ασφαλισμένοι του Ταμείου να δικαιούνται συντάξεως γήρατος, εφόσον έχουν συμπληρώσει χρόνο ασφαλίσεως 25 ετών, όπως οι γυναίκες ασφαλισμένες.»

[υπογράμμιση δική μας].

- Με την υπ' αριθμ. 3100/2008 απόφαση του Α' Τμήματος του ΣτΕ έγινε κατά πλειοψηφία δεκτό (και παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια για οριστική κρίση) ότι η ευνοϊκή ρύθμιση που τίθεται για τη συνταξιοδότηση γήρατος σε ασφαλισμένες του ΙΚΑ μητέρες ανηλίκων ή ανάπηρων τέκνων από το άρθρο 28 του ΑΝ 1846/1951 (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 § 3 περ. δ' του Ν. 1902/1990) συνιστά δυσμενή διάκριση με βάση το φύλο των ασφαλισμένων και πρέπει να επεκταθεί η εφαρμογή του και στον πατέρα ασφαλισμένο με ανήλικα ή ανάπηρα τέκνα, έστω και αν δεν έχει την αποκλειστική γονική μέριμνα αυτών.

Άλλωστε, αντίστοιχη τάση εξομοίωσης της θέσης ανδρών και γυναικών έχει υιοθετηθεί και στο επίπεδο της Ε.Ε. με την οδηγία 96/34 σχετικά με τις προϋποθέσεις χορήγησης γονικής άδειας.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΠ

Λαμβάνοντας υπόψη το παραπάνω νομικό πλαίσιο (και ιδιαίτερα την προαναφερθείσα νομολογία του ΣτΕ), ο ΣτΠ θα ήθελε να επισημάνει στην Επιτροπή σας τις εύλογες αμφιβολίες που γεννώνται αναφορικά με τη συνταγματικότητα της ρύθμισης του πρώτου εδαφίου της § 4 του άρθρου 5 του Ν. 3232/2004 (όπως τροποποιήθηκε με την § 6 του άρθρου 61 του Ν. 3518/2006) στο βαθμό που συνιστά δυσμενή σε βάρος των ανδρών διάκριση με βάση το φύλο των ασφαλισμένων. Εννοείται πως στην περίπτωση που οι αμφιβολίες αυτές είναι βάσιμες, η επίμαχη ρύθμιση θα πρέπει να εφαρμοστεί αδιακρίτως τόσο για τις μητέρες όσο και για τους πατέρες αναπήρων τέκνων.

Αντίστοιχα, ως αμφίβολης συνταγματικότητας εμφανίζονται και τα εδάφια που προστέθηκαν στην § 4 του άρθρου 5 του Ν. 3232/2004 με το άρθρο 140 του Ν. 3655/2008 και τούτο διότι θεσπίζουν επίσης δυσμενή διάκριση σε βάρος των πατέρων ανάπηρων τέκνων. Η δυσμενής αυτή διάκριση συνίσταται στο ότι θεσπίζεται μόνο για τους πατέρες ανάπηρων τέκνων μια πρόσθετη προϋπόθεση για θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης γήρατος που δεν τίθεται για τις μητέρες αναπήρων τέκνων (ήτοι η προηγούμενη παραίτηση της συζύγου από το συγκεκριμένο δικαίωμα).

Με βάση τις σκέψεις αυτές, ο ΣτΠ προτείνει στην Επιτροπή σας, κατά την εξέταση της από ** ένστασης του κυρίου ** κατά της υπ' αριθμ. ** απόφασης του Δ/ντή του ΟΑΕΕ (Κέντρου Αθηνών) με την οποία είχε απορριφθεί η υπ' αριθμ. **

/2007 αίτησή του για σύνταξη λόγω γήρατος επειδή τυγχάνει πατέρας αναπήρου τέκνου, να εξετάσει τα εξής ειδικότερα ζητήματα:

- Αν είναι νομικά βάσιμος ο πρώτος από τους αναφερόμενους στην προσβαλλόμενη απόφαση λόγος απόρριψης της αίτησης συνταξιοδότησης - ήτοι ότι αυτή υποβλήθηκε πριν την έναρξη ισχύος του άρθρου 140 του Ν. 3655/2008 - ή αν, αντίθετα, η συγκεκριμένη αίτηση θα έπρεπε να είχε γίνει δεκτή κατ' εφαρμογή του ισχύοντος κατά το χρόνο υποβολής αυτής πρώτου εδαφίου της § 4 του άρθρου 5 του Ν. 3232/2004 όπως τροποποιήθηκε με την § 6 του άρθρου 61 του Ν. 3518/2006 κατά τρόπο όμοιο τόσο απέναντι σε μητέρες όσο και απέναντι σε πατέρες αναπήρων τέκνων.

- Αν είναι νομικά βάσιμος ο δεύτερος από τους αναφερόμενους στην προσβαλλόμενη απόφαση λόγος απόρριψης της αίτησης συνταξιοδότησης - ήτοι ότι η σύζυγος του ασφαλισμένου είχε ήδη υποβάλει αίτηση για σύνταξη γήρατος- ή αν, αντίθετα, το γεγονός αυτό θα έπρεπε να είχε θεωρηθεί αδιάφορο λόγω του ότι η μη άσκηση δικαιώματος συνταξιοδότησης από τη σύζυγο του αιτούντος συνιστά προϋπόθεση που τίθεται κατά τρόπο μη συνταγματικά ανεκτό από το άρθρο 140 του Ν. 3655/2008.

Εναλλακτικά, για μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και λόγω της σημασίας του θέματος, προτείνουμε στην Επιτροπή σας να αναμείνει την έκδοση απόφασης από την Ολομέλεια του ΣτΕ για το ταυτόσημο με την εδώ εξεταζόμενη περίπτωση ζήτημα που παρέπεμψε σε αυτή η προαναφερθείσα υπ' αριθμ. 3100/2008 απόφαση του Α' Τμήματος. Όπως πληροφορηθήκαμε από τη Γραμματεία της Ολομέλειας του ΣτΕ, η υπόθεση συζητήθηκε ήδη στις 16-1-2009.

Σε κάθε περίπτωση, παρακαλούμε να μας κοινοποιήσετε την απόφαση που θα εκδώσετε.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας και παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση τυχόν χρειαστείτε.

Με εκτίμηση

Γιάννης Σακέλλης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη